

VEU CATALANA

LLIBERTAT · JUSTÍCIA SOCIAL · FEDERACIÓ EUROPEA

Any I

Mèxic, D. F., 15 d'agost del 1958

Núm. 2

A la recerca d'una democràcia real

L'ETAPA DE l'impròpiament anomenat Estat nacional en què l'Occident ha viscut pràcticament des del segle XV, ha estat superada. Estat nacional és un eufemisme per a dissimular — conscientment o inconscientment — el trànsit de l'Estat dinàstic a l'Estat constitucional modern. Els prejudicis que hem heretat i viscut, ens han fet veure l'Estat constitucional com una mena d'organització ideal, i conscientment o inconscientment n'oblidem el pecat d'origen: l'absorció de tots els poders públics per la corona, primer — cesarisme —, i després pel seu successor: l'Estat, constitucional o no. Des del segle XV, les urpes del Leviatan es claven a la carn dels pobles d'Occident, que, per desgràcia, en part s'acontenten quan se senten més o menys *amos* del Leviatan, en part rebutgen, no pas el Leviatan, sinó simplement el Leviatan foraster, al qual no és pas correcte de reservar-li el nom d'*opressor*, car tan opressor és el Leviatan foraster com el pairal. La malura — nou mal *napolità* — ha passat d'Europa a Amèrica, amb una conseqüència funestíssima: l'abaltiment del cos de les col·lectivitats en benefici de la seu del Leviatan.

És tan difícil d'alliberar-se de prejudicis seculars que àdhuc els revolucionaris bolxevics, que pretenien acabar amb l'Estat, van haver d'acabar confessant — per boca de Lenin, com qui diu no res — que, en el fons, llur revolució havia consistit a substituir l'Estat per un superestat. La història no és pas mestra de la vida en el sentit que hi hàgim d'anar a cercar lliçons per a guiar la nostra conducta, però sí n'és en el sentit que, quan un sistema de vida fracassa, cal estudiar on érem quan el vàrem adoptar i les raons que tinguérem per adoptar-lo. El Leviatan va néixer aprofitant circumstàncies propícies — econòmiques, socials, polítiques i tècniques —, més que no pas per decisió de la pròpia societat occidental, la qual, durant l'Edat mitjana pròpiament dita, havia posat els fonaments de la nostra mentalitat, diametralment oposada a l'hèrència oriental que el cesarisme representava. Els cesarets vençedors van eliminar a poc a poc totes les estructures socials que donaven suport a l'individu i els seus drets davant els poders públics, i ni la revolució francesa ni la russa no es varen preocupar de tornar a l'individu les estructures de què havia estat desposseït per la corona primer i per l'Estat després. L'individu mateix, si li parlaven avui de refer, de començar de cap i de nou, en realitat ni sabia per on posar-s'hi. La revolució, caldrà fer-la des de dalt, però després d'haver-la estudiada. L'únic exemple, l'únic precedent — això sí, fet amb molta intel·ligència — serà el de la nova Israel. Però els problemes, quan ho són, no es poden descartar al·legant llur

CATALUNYA posseeix tots els atributs de nació.

El dret de Catalunya a regir-se per ella mateixa és incontrovertible. Ni cal enumerar tot el que avala el nostre dret ni fer una requisitòria contra qui el conculca. La submissió de la nostra pàtria a un Estat unitari espanyol és, només, la negació de la raó per la força i als catalans la servitud no ens plau; ens revolta. L'avèrsió de Catalunya a l'esclavatge ha estat i és el factor més determinant de l'endarreriment i la inestabilitat de l'Estat espanyol, puix que els catalans som una protesta vivent, ferma i constant contra una afirmació d'imatgeria.

I és en ratificar la plenitud del nostre dret quan s'escau de confirmar la creença que res no podria garantir millor la llibertat i la seguretat de Catalunya, com la convivència cordialment efectiva dels pobles hispànics, en una Confederació d'igualtats multilaterals.

Però mentre l'exèrcit de l'Estat espanyol tingui envaïda Catalunya, mai aqueix estat no aconseguirà la lleial col·laboració dels catalans ni, menys encara, el seu afecte, i el dret de Catalunya no prescriu.

*

No hi ha cap organisme internacional amb capacitat per a fer prevaler el dret dels pobles militarment febles, ni cap Estat-potència que vulgui esmerçar un bri de la seva força en favor d'una justícia.

Cedir o hipotecar la futura llibertat de Catalunya a un tercer per a alliberar-nos de la dependència actual, seria una estultícia manifesta; el nacionalisme dels catalans és fet d'amor a la seva pàtria i no pas d'odi a Espanya.

Pensar que l'Estat espanyol, graciosament, prescindirà de Catalunya és una suposició inversemblant.

Renunciar? No volem; no voldrem mai! I no podríem, encara que volguéssim.

Donar-nos a la violència? Mai no ens ha plagut i des del 1936 ens repugna; ara, però, que contra Catalunya es practica amb ferotgia, no la podem refusar categòricament...

*

¿És que tots els camins del dret estan barrats per la força de l'Estat espanyol i per la insensibilitat internacional? Potser sí. L'hem de considerar, doncs, insoluble, el problema de l'alliberació de Catalunya? No; rotundament, no.

Amb seny s'aconseguí la Mancomunitat, amb coratge la República Catalana i amb intel·ligència s'instaurà la Generalitat; doncs continuem en l'heroïcitat de la persistència, procurant que les gosadies no prescindixin de la intel·ligència ni del seny. Ésser nacionalista català en aquests temps de materialisme eixorc, és un honor i un orgull que no hem de minvar amb amenaces ridícules, ni amb gesticulacions exagerades, ni amb neuliments, ni, menys encara, amb temences "al que diran" els que tenen la mala mania de voler fer sempre d'enxenetes en tots el Xiquets de Valls de la catalanitat; els que aguanten els castells dels Xiquets són els que toquen de peus a terra.

*

Ara Catalunya viu sota la fèrula implacable de l'avèrsió obsessiva d'uns bords de pàtria que tracten els espanyols com si també fossin catalans i el món està amagat en el refugi de la inconsciència que el protegeix del pànic, d'un pànic en el subconscient, que no el deixa viure.

Ara és de nit, per a les causes nobles; en el pretèrit hi hagueren dies plens de sol i en l'esdevenidor també n'hi hauran, i Catalunya el trobarà, el seu dia lluminós; és tan cert que el trobarà, com cert és que ha resistit les llargues nits sense defallir ni rendir-se.

Doncs el camí vers la llibertat de Catalunya no està barrat, per als catalans. No en sabem la llargada ni els obstacles; tant se val. Anem amb l'esperança del triomf i amb la seguretat que complim amb el deure.

dificultat. Cal estudiar-los a fons per tal d'arribar a plantejar-los com cal. I trobar-ne la solució.

El problema de la democràcia occidental és reconstruir la societat sobre bases noves, on l'individu tingui un empar que li fou arrabassat fa tant de temps que avui, àdhuc amb la millor voluntat, ens costaria de veure com tornar-li. És natural que la massa es desinteressi de les qüestions de la llibertat si llibertat vol dir opressió, si en nom de la llibertat ens fan, no pas tantes arbitrietats com en un règim totalitari, però sí suficients perquè solament una minoria sentimental estigui disposada a jugar-se el tot per tot en defensa de la mi-

grada conquesta, en gran part superada ja actualment, obtinguda per les revolucions polítiques del segle passat. Un gran pas seria la unitat de bona part de l'Occident europeu, on, malgrat tot, encara hi ha allò que intel·lectualment i moralment té més pes específic, si res més no per a entendre i resoldre els problemes nostres. Però el marc de l'Europa occidental ha d'ésser ocupat per una substància més real que no pas les migrades proclamacions — més sobre el paper que sobre la realitat — dels drets individuals, entre els quals cal subratllar el dret a la cultura pròpia.

JOSEP ROVIRA ARMENGOL

EN ADOPTAR per a aquest article el mateix títol que Rafael Tasis posà al que li fou publicat al primer número de VEU CATALANA, pretenc assenyalar la meua identificació amb la posició que s'hi exposa i l'interès que té continuar tractant el tema dels camins que té oberts — o tancats — Catalunya per a la seva evolució històrica. Crec que actualment aquests camins, quan s'han desbrossat dels matisos que no afecten les seves característiques fonamentals, es poden reduir a dos: el que condueix a una entesa que garanteixi la llibertat de tots els pobles hispànics en un pla igualitari i que consideri aquest fi com un ideal tant català com espanyol, o bé el que partint del supòsit que el poble castellà no renunciarà mai a la seva posició hegemònica, creu que qualsevulla fórmula autonòmica tornarà a cohesionar les forces que tard o d'hora acabaran per neutralitzar-la o destruir-la. Per tant, només en la independència o en uns vincles tan fràgils que se li acostin molt, trobarà Catalunya la pau i la seguretat.

Reduir la qüestió a aquesta antítesi semblarà excessiu; però l'esquematzació del catalanisme hi condueix inexorablement. Vegi's, si no, un fet que forma part de l'experiència que hem viscut: les ideologies polítiques i socials han establert zones de contacte i de col·laboració entre els partidaris de les dues tendències esmentades; però cap grup — llevat dels específicament independentistes — no ha pogut unificar-les dintre seu, a no ser a través de declaracions ambigües, que gairebé sempre han estat en contradicció amb les actuacions de tipus pràctic. Per no trencar aquest equilibri forçat, ha calgut justificar les solucions de transacció — àdhuc quan per a la majoria dels catalans eren satisfactòries — presentant-les com un mal menor i un compàs d'espera a l'aguait d'oportunitats per a rectificar allò que les necessitats del moment ens havien obligat a acceptar. Cap grup polític del passat d'entre els col·laboracionistes no s'ha alliberat d'aquest procedir. Cal, per tant, preguntar-nos si una de les necessitats més apressants del futur no serà donar al catalanisme autonomia una diafanitat de propòsits que li permeti de contribuir, sense contradir-se, a l'obra de crear i d'estructurar l'estat plurinacional dins del qual Catalunya trobi satisfacció a les seves reivindicacions. Aquest pas és indispensable si volem establir amb els republicans i liberals espanyols una col·laboració que ofereixi perspectives d'estabilitat i eficàcia per al futur i que els permeti, en acarar-se a les oposicions inevitables, de donar garanties capaces de vèncer els recels que en una opinió formada a través de segles de govern unitari és justificat que existeixin.

DOS CAMINS

Cal no oblidar que són molts els problemes en el quals allò que per als uns és just representa per a d'altres dolorosos i aparentment injustos sacrificis.

El document que el dia 14 d'abril d'enguany signaren a Mèxic un grup de catalans és una proposta basada en el desig de crear una plataforma comuna que permeti mantenir dins de la comunitat hispànica «vincles que no ens lliguin per la violència ni ens privin del que nosaltres tenim per vital». El seu text precisa l'abast del pensament dels signants i el que cal, ni més ni menys, per a sentir-nos part, dignament, d'una comunitat redreçada on sigui reconeguda la plenitud de la nostra personalitat cultural i política.

Un document més sense utilitat com tants altres? Qui sap! Només el temps pot dir-ho. L'assenyalar un camí en el qual es creu, invitar els altres a reflexionar-hi, i a seguir-lo, si es fa amb honestat de pro-

pòsit és un deure. Deixar de complir-lo per la por a la ineficàcia o al fracàs, seria un manament o una vanitat.

¿Que la proposta desborda les possibilitats actuals i no té en compte la necessitat d'una acció immediata per enderrocar el franquisme? Catalunya, tota Espanya, viuen en un estat de fet caracteritzat per l'existència d'una dictadura i per la por al buit que es preveu al seu darrera. En la ment dels qui, a l'ensem de desitjar el canvi, compten amb certa força per provocar-lo, la successió no ha de ser una etapa provisional ni transitòria, sinó una sortida més o menys decorosa i sense perills per al règim actual i els seus jerarques i, per al país, una parsimoniosa pacificació dels esperits a través de la degradació paulatina, no total, del sistema autoritari. No es preveu, per tant, el restabliment d'institucions democràtiques.

Aquesta experiència, si es produeix, obtindrà, a ben segur, àmplies col·laboracions, des de les basades en la identificació ideològica fins a les inspirades en la pressa per sortir de la situació actual. Aquestes darreres, quan parteixin dels nostres compatriotes residents a Catalunya, hauran de merèixer, de la nostra banda, comprensió, respecte i un ampli marge de confiança. Però els partits i els homes que proclamen la República i crearen la Generalitat i lluitaren contra la subversió que les destruï, ni que hi fossin convidats, no podrien participar-hi. No seria natural que en sentissin la vocació ni que ho consideressin un paper adequat per a ells. Aquests homes són una part de les generacions que portaren el catalanisme des dels seus balbuceigs de darreries del segle passat a les realitzacions de l'Estatut i aquest històric, que la fatalitat i els errors de l'època tumultuosa que es clogué amb la victòria del franquisme no són prous a fer desaparèixer ni a degradar, justifica que en uns moments de possibles contingències renovadores donin llur opinió i assenyalin un camí. Ni lligó ni disculpa; ni pretensió a la supervivència política ni enterrament, per excessius o esquivats, dels ideals que ennobliaren llur vida. Revisió, sí, de la influència que en el període que seguí a la proclamació de la República tingueren els errors tàctics i les gestes tumultuàries i espectaculars que el nostre tarannà exigia dels dirigents. Aquest darrer factor és, probablement, immodificable, puix que constitueix un dels elements permanents del temperament català. En canvi, és possible i necessari un esforç per a crear entre la gent de consciència política definida la convicció que cal una nova orientació en les relacions de Catalunya amb els altres pobles peninsulars.

Aquesta actitud no és, per ella mateixa, una novetat. Catalunya l'assajà sense resultat; però en una època en què l'opinió espanyola no estava tan treballada per les tragèdies col·lectives que inviten a la recerca de millors camins. Ni existien unes seleccions polítiques d'influència arrelada i extensa que fossin solidàries com les actuals en l'empresa de renovació que fou la República ni que estessin compromeses en l'experiment de l'Estatut. D'ací que una crida a l'estudi de modalitats de convivència entre les diverses nacions peninsulars que tingui en compte l'experiència passada i sigui presentada com un ideal comú, és capaç de tenir ressonàncies que ens acostin a la solució de problemes que fins ara han semblat insolubles.

RAMON PEYPOCH

Una opinió sobre l'Estat futur

Sota el títol «Pensando en el futuro», *El Socialista* ha publicat un article del seu col·laborador Salvador Monsalud que estudia diversos problemes del futur Estat espanyol. Després d'analitzar el que hauria de ser el Parlament i de proposar un projecte de govern, l'autor tracta de l'organització federal en aquest paràgrafs:

«Otro problema a considerar es el de la estructura federal del futuro Estado democrático español. Nos parece evidente la superioridad del principio federal sobre el unitario, si no fuera por otras razones, por la conveniencia de introducir el principio democrático en todos los sectores de la vida del país. La multiplicación del control popular en todos los escalones de la actividad pública, tanto de la política como de la económica, nos parece necesaria. Lo que no nos parece es que esta estructura federal sea conveniente traducirla mediante un esquema rígido; nos parece que todas las regiones españolas no desean ni precisan el mismo grado de autonomía. Así, pues, estimamos que, tanto el estatuto como la extensión de cada uno de los Estados federados, deberá ser objeto de un detenido estudio en el que habrá que considerar razones de tipo histórico, etnográfico, lingüístico, político, geográfico y económico, así como los deseos de la población. Incluso parece que determinadas regiones pueden no ser aptas en un principio para el mismo grado de autonomía del que puedan disfrutar más adelante.

«España es muy varia y su Constitución debe adaptarse a esta variedad. La existencia de una Federación postula la existencia de una Cámara Federal. A nosotros nos gusta más este nombre que el de Senado, que tiene un regusto oligárquico. En principio a nosotros nos gusta para las Cámaras los nombres de Cortes españolas, nombre tradicional, a pesar del mal uso hecho por Franco, y Cortes Federales. No somos partidarios del principio de representación igual para todos los Estados; nos parece, por ejemplo, absurdo que en los EE. UU. tengan la misma representación Nuevo México o Nevada que Nueva York o California; la representación debe ser proporcional a la población de cada Estado; sin embargo, esta Cámara no debe ser una duplicación de la anterior; los diputados serían nombrados por las Cámaras de cada uno de los Estados de la Federación y serían renovados cada año; así se garantizaría que serían representantes de los intereses de los Estados.

Los poderes de las Cortes Federales deberían estudiarse con cuidado. En nuestra opinión no debería exceder, por ejemplo, de los del Consejo de la República en Francia; quizá pudiera añadirse un voto suspensivo por un periodo no excesivamente largo, seis meses cuando más. Caso de atribuirse una competencia propia, podría ser, por ejemplo, la de las relaciones de los Estados Federados entre sí y con la Federación, así como las de ésta con los organismos supranacionales de que pueda formar parte, europeos o los que sean.

VEU CATALANA

15 d'agost del 1958

Any I

Núm. 2

Director

SALVADOR FERRET

Administrador

RAMON FABREGAT

Direcció: Eufrates 10-9, Mèxic 5, D. F.

Correspondència, a

Apartado 1487, de Mèxic 1, D. F.

Impress als tallers de

EDITORIAL FOURNIER, S. A.

Arquitectura 29, Copilco-Universidad

Preus de subscripció

Mèxic, un any \$ 20.00

Altres països, un any . . . \$US 2.00

Un número \$ 2.00

LLIBERTAT I FEDERACIÓ

LA NOSTRA època sent la pruija de revisar una sèrie de conceptes i situacions que ja no responen a les realitats presents ni a les necessitats per a avançar. El mateix en el camp polític que en el camp de les ciències físiques, socials, filosòfiques, històriques, o en la literatura i en l'art.

Per als catalans, per raó de la discriminació nacional de què som objecte, per l'anormalitat ja monstruosa de l'estat espanyol, entre feudal i totalitari, els problemes de la revisió en els conceptes de llibertat i d'independència prenen més agudes i relleu.

Cal que ens aclarim, perquè si bé tots tenim una noció prou exacta del que no volem, patim de confusió col·lectiva en el que volem.

Assentem, en primer terme, que els conceptes de llibertat i independència es relacionen tan íntimament que sovint s'usen com a sinònims. Nogensmenys, ni són idèntics ni consubstancials. En temps antics la independència significava l'esclavitud o la desaparició. Era la invasió i la conquesta brutal al servei de poders despòtics que junyien el poble conquistat, el convertien en tributari, li feien perdre la fesomia i sempre explotaven la seva vitalitat i el seu treball a benefici de l'invasor.

Avui, els mateixos colonialismes tenen característiques més suaus. Les nacions predatories es defensen dient que actuen a profit dels pobles subdesenvolupats i, en efecte, tenim exemples, sobretot britànics, en què el colonialisme es transforma evolutivament en associació de benefici mutu o *Commonwealth*.

Per altra part, tenim masses exemples de nacions constituïdes en Estats independents que no per això deixen de subjectar el seus mateixos pobles al servilisme i manca de llibertats fonamentals més absolutes, començant per la manca de seguretat personal, el règim policíac, la negació del dret de vaga, els treballs forçats, etc.

Car no serveix de res que en les declaracions de principis i en les constitucions es proclamïn els drets d'autonomia si de fet són papers mullats que quan no els embruta l'Estat els falseja el Partit que n'és l'amo, a base de democràcia dirigida i uniformitat monolítica imposada coactivament amb assistència de tots els instruments inquisitorials del poder arbitrari.

Avui la nua independència sols és patrimoni de dues o tres nacions en tot el món, i encara relativament. Totes les altres han de subjectar la seva sobirania en afers exteriors a les necessitats de la interdependència. De fet, són només autònomes, perquè poden dictar les decisions supremes mitjançant els òrgans que registren la voluntat de la democràcia lliurement manifestada. La independència nacional ha pres la forma de pacte explícit o implícit en l'acció recíproca per al mutu millorament del nivell de vida dels pobles respectius. La inconsútil sobirania és un dogma arraconat pel progrés. Les federacions o confederacions — que ara no ens embrancarem a diferenciar — representen l'ideal que s'imposa, car els pobles elaboren com ideal col·lectiu allò que vitalment necessiten.

El que cal és respectar incondicionalment la llibertat de cada individu i de cada col·lectivitat dins de l'esfera que els és pròpia, complint el lema tan ben trobat de Juárez: «El respecte als drets dels altres és la pau». Així com l'individu ha de poder exercir les seves facultats, les reconegudes univer-

salment sobre el paper amb el nom de Drets de l'Home sense interferències del poder públic, per autòcton que sigui, també la nació ha de poder decidir el seu mode de viure, marcat pel seu albir, sense intrusió de nacions alienes, federals o no.

Resulta que llibertat i independència són termes complementaris que poden conjugar-se dintre el concepte d'autonomia. I en l'escala de valors, homes i pobles posen pràcticament i sense vacil·lacions el concepte de la llibertat primer que cap altre. Un poble és lliure quan de tot allò que constitueix el seu dret irrenunciable, perquè és indispensable per a la seva vida materialment plena i espiritualment digna, en fa el que vol, per decisió majoritària, sense tuteles rapiceres o esperitades que es prenen el dret de saber què és el millor per als altres i de voler imposar les seves solucions malgrat la resistència dels interessats.

Una nació és un fet biològic que dintre unes característiques genèriques ofereix gran varietat de manifestacions. Per això és difícil comprendre en una definició lògica el que, per naturalesa, escapa a la rigidesa geomètrica, precisament per ésser un complex fenomen vital. ¿Serviria la mateixa definició a Suïssa, Bèlgica, Irlanda, Guatemala, Israel o Catalunya?

S'ha parlat de nació, específicament, com «unitat geogràfica» d'un poble. Però una nació no és afer de quantitat ni d'extensió. És qualitat, arrelada en la geografia

i en la història. Serà unitat racial? Científicament no hi ha races. Vagament, es pot parlar de grups ètnics. La barreja i el creuament s'accentuen tot al llarg del temps. Serà «unidad de destino»? La buidor retòrica d'aquesta frase, rànica de metafísica, és una ridícula anacrònica i un fracàs polític.

Intenció més seriosa fou la de l'Escola neokantiana de Marburg, amb Cohen i Natorp, que seduï a Ortega Gasset. Digué que «nació és una *comunitat de treball*», entenent per tal la que dona per resultat un tipus de varietat cultural. Reconeix com nació al grup social que posseeix una tradició cultural i la desenvolupa conscientment amb voluntat d'inserir-la en el quadre general de la civilització en marxa.

Reconeix com nació el grup humà que s'organitza segons normes d'idiosincràsia col·lectiva i actua com una divisió de treball dins el marc de la civilització universal. Com diria Cándid de Voltaire, el grup que s'afanya pacíficament per a conrear el propi jardí, tant en sentit material com espiritual, en el trosset de món que li pertoca.

En conclusió, la fórmula de sentit universalista aplicable a cada cas nacional en particular és la que permeti ésser ciutadà del món sense perdre les arrels ni convertir-se en un apàtrida robot sense suc ni bruc. Entre extrems utòpics o negatius hi ha per triar la llibertat en la federació, amb una llibertat cada vegada més completa i una federació cada cop més àmplia.

MANUEL GALÉS

El règim policíac

En una reunió celebrada a Leiden (Holanda) pel gener d'enguany, la Comissió d'Estudis i Informació del COSEC (Secretariat de Coordinació de les Unions Nacionals d'Estudiants) va seleccionar, perquè realitzessin l'estudi de la situació estudiantil a l'Espanya actual, el següent grup: Miriam Mc Reynolds (U.S.A.), Juan Barros (Xile) i Peter Reiser (Suïssa). Aquesta decisió fou comunicada al govern espanyol, el qual atorgà els visats corresponents als comissionats. Després de la seva sortida de Leiden, el secretari de la Comissió rebé un telegrama signat pel «Jefe Nacional del Sindicato español SEU» en el qual s'indicava que Juan Barros havia deixat de ser «persona grata», sense que se n'indicessin els motius. L'equip arribà a Madrid el 16 de maig i no trobaren més que dificultats per a portar a cap la seva missió a pesar que oficialment es declarava que «todo el mundo podía hablar con los miembros del COSEC». El primer estudiant que intentà fer-ho, fou detingut per la policia estacionada al hall de l'Hotel Nacional on s'estatjava la comissió. En ser detingut, l'estudiant oferí certa resistència i fou apallissat i maltractat pels agents. Donant crits de «díganle al señor Barros, en el Hotel Nacional, que están deteniendo a Carlos Zayas», fou conduït al portal de la casa Nº 116 del carrer Atocha on fou bàrbarament tirat a terra. Sotmès a tortura elèctrica (fet reconegut per Fraga Iribarne, delegat nacional d'Associacions, de Falange), Carlos Zayas, estudiant de doctorat de Dret, va confirmar els noms d'una llista que caigué a mans de la policia com essent estudiants i que foren acusats de pertànyer a associacions il·legals, d'haver estat en contacte amb els comissionats del COSEC, etc. Dites persones foren detingudes i sotmeses a tortura. Entre els detinguts figurava Gabriel Tortella, ex-delegat del SEU a la Facultat de Dret i estudiant de 5è. any de la mateixa Facultat. A aquest se l'acusà, concretament, d'haver-se entrevistat amb els membres de la COSEC i de posseir a la seva biblioteca un llibre de

Stuart Mill sobre l'utilitarisme, la qual cosa fou suficient perquè se li seguís procés pel coronel Aymar, jutge que entén en tot el referent a la repressió de la masoneria i el comunisme. Atès el prestigi de què gaudeix Gabriel Tortella entre els seus companys de la Facultat, per ser, sens dubte, un dels dirigents estudiantils madrilenys de més neta línia de conducta, es reuní la Cambra Sindical de Dret per a demanar explicacions a les autoritats. Aquestes presentaren a la comissió que nomenà la Cambra Sindical, com peces de convicció, una multicopista, un clixé d'un «Boletín de la ASU» que pretenien haver estat escrit amb la màquina de Tortella, i un cert nombre d'exemplars de la revista *Unión* (de la UDE), que foren ocupats a Carlos Zayas amb els quals s'acusava Gabriel Tortella i Bernardo Pena de ser membres de la ASU (Asociación Socialista Universitaria).

EDITORIAL
FOURNIER

S. A.

EDICIONS
TREBALLS COMERCIALS
REVISTES

Arquitectura, 29 - Telèfon 28-03-64
Copilco-Universidad, México, D. F.

UN CONCEPTE DE DOBLE SIGNIFICACIÓ

NO DEIXA de ser simptomàtic el fet que certs sectors de diferent ideologia fora dels rengles obrers, es creguin obligats a parlar de la necessitat d'orientar una part de l'obra de govern sota el signe de la justícia social. Que sigui emprat tant sovint aquest concepte, ja en els medis catòlics, bé en els rengles demòcrates, és prova evident que s'admet l'existència d'una injustícia social. És lògic que en règim socialista no caldria parlar de justícia social — de retop, injustícia social — per la senzilla raó que l'economia de l'Estat socialista tendeix a esborrar la desigualtat de classes orientant la producció en vista a satisfer les necessitats de l'home, en tenir a les mans la propietat social dels instru-

ments de producció. Que encara avui, en parlar de justícia social, s'hagi d'admetre implícitament l'existència d'una injustícia social, amb la particularitat que aquells que més interès tenen a defensar des de les seves plataformes polítiques aqueix concepte són les organitzacions polítiques de significació burgesa o confessional, bona part de culpa és de la mateixa classe obrera que, per una o altra causa, ha permès que la força enorme que significa el món del treball anés perdent posicions enmig de les esquerdes promogudes per les divisions intestines que es fan més paleses, i són de conseqüències més greus, dins de l'organització sindical.

Fins a cert punt es comprendria aqueixa

manca d'unanimitat de l'organització obrera en llocs on aqueixes forces sostenen punts de vista antagònics tant en el referent al concepte d'Estat socialista com al concepte de les normes de govern, motius greus que ajuden a afeblir la representació obrera en els organismes de govern on podrien influir en forma decisiva per a esborrar moltes de les injustícies socials encara existents. Però allò incompreensible és que hagi existit en alguna lloc determinat una organització sindical gairebé hegemònica que si hagués orientat la seva acció devers la intervenció col·lectiva en la vida política, particularment en el govern municipal, en compte d'abocar tota la seva força a un joc perillós de focs artificials, moltes de les injustícies que aleshores existien haurien pogut ser suprimides o almenys hauria estat iniciada la seva supressió, majorment aquelles que poden relacionar-se més d'a prop al govern de la ciutat. Una de les causes d'injustícia social de més volum ha estat en tots temps el problema de l'habitació. Si el concepte de justícia, en la seva definició bàsica, és una virtut moral per la qual hom es sent inclinat a donar o a reconèixer a cadascú allò que li pertany, en pretendre suprimir, per imperi de la justícia, les desigualtats socials, no ho podem limitar a la part de millora en la vida del treballador per mitjà d'una major retribució pel seu treball.

Durant un cert temps va ésser objecte de comentaris pejoratius, seguint aquella inclinació del català, particularment del barceloní, a fer broma de les coses més serioses, ajudats, en aquest cas, per una premsa interessada que fos així, aquella idea que llançà Macià de «la casa i l'hortet». Quan Macià es trobava a Bèlgica, segurament influït pels grans projectes de blocs de cases per a obrers que estaven realitzant els municipis de Brussel·les i d'Anvers, o per la literatura existent sobre l'obra social de l'habitació realitzada o projectada pel municipi socialista de Viena, s'interessà per l'obra de facilitar habitacions individuals, amb tots els avantatges que pogués proporcionar l'època, i pensà que el règim de la futura Catalunya hauria de facilitar l'adquisició d'una habitació amb jardí amb les millors condicions d'adquisició possibles, segurament influït en aquest cas per les realitzacions a Nordamèrica. La idea no era tant ridícula com molts volgueren fer creure, després del que s'ha pogut veure que han realitzat altres països. La idea de «la casa i l'hortet» no és més que un aspecte del problema de l'habitació, que és d'enormes proporcions.

A aquells que es preocupen per l'obra de govern del futur, els brindem un tema d'estudi d'una gran transcendència. Gairebé ens permetriem suggerir una enquesta entre els tècnics de la construcció a base d'aquesta pregunta: ¿Com resoldríeu el problema de l'habitació en el futur govern del municipi barceloní? La solució del problema de l'habitació en una aglomeració urbana de la importància de Barcelona o d'altres ciutats de Catalunya, per afectar no solament la classe obrera sinó els funcionaris i la classe mitja, ha de ser, al meu entendre, una de les preocupacions primordials del futur govern. És una qüestió, però, tant de tècnics com d'adaptació de certa zona important de l'organització obrera de Catalunya a la vida pública.

CATALUNYA, PAÍS ENDARRERIT

II. L'anacronisme industrial

LA INDÚSTRIA catalana fou la primera de l'època de l'industrialisme que es creà a la Península, però una de les darreres a aparèixer a l'Europa Occidental.

Progressà, tècnicament i des del punt de vista del negoci, durant unes dècades i després s'estancà. La manca de mercats a la Península — que era i és el seu lloc d'expansió natural —, li feren menar una vida raquítica i sense perspectives. Les ocasions especials — primera guerra mundial, guerra del Marroc —, no estimularen el progrés tècnic de la indústria, sinó solament la vocacitat dels industrials. La República, en començar a donar terra als pagesos d'Andalusia i Castella, hauria pogut crear el mercat que necessitava la indústria catalana per ampliar-se i modernitzar-se. Però els industrials catalans, curts de vista, temerencs i ja sense la imaginació de llurs avis creadors de la indústria, preferiren fer causa comuna amb els propietaris de terres, tant durant la dictadura de Primo de Rivera com durant la República. Sota el franquisme, les condicions econòmiques provocades per la guerra civil, la segona guerra mundial i el mercat negre oficial de després de la guerra impediren la modernització tècnica de la indústria i la transformació dels mètodes comercials vigents. El resultat és una indústria baixa de sostre, uns industrials sense empenya i una economia estantissa, que s'accontenta amb fer la viu-viu.

Mentre a tot el món apareix un nou tipus de capitalista, barreja de tècnic, de descobridor i fins i tot de poeta, amb sentit de la creació i amb un cert esperit de responsabilitat social, l'industrial català no ha comprès que la seva única possibilitat és la transformació de la Península — on té el mercat lògic per la massa dels seus productes, tant si són teixits com motors, com productes químics o el que sigui —. No ha comprès, tampoc, que la base de la indústria catalana han de ser (almenys, mentre no es faci la reforma agrària a la Península) una classe mitja, una classe obrera i una pagesia catalanes pròsperes, ben pagades — és a dir, disposades a vestir bé, a tenir una casa arreglada confortablement i a gastar tant cotxe com es pugui —. Ha preferit escanyar per amuntegar cèntims que ajudar a prosperar per amuntegar pesetes.

La segona revolució industrial — l'automatització de la indústria — no es presenta a Catalunya com una perspectiva immediata, tant a causa de la pobresa econòmica de la indústria com de la pobresa mental dels industrials. En lloc de tècnics autèntics, transformadors, impacients, innovadors, tenim artesans dels negocis. Un capitalisme audaç és perillós, cert, però un capitalisme escuat i conformista és pitjor. Perquè la manca d'expansió industrial, en un país la població del qual augmenta — tant per les naixences com per la immigració —, això significa inevitablement un excés de braços i una contracció constant de la capacitat de compra del mercat.

El primer problema que es presenta, doncs, a Catalunya, és el d'adonar-se que existeix la segona revolució industrial, el d'estudiar la manera d'introduir en certes indústries catalanes l'automatització i els mètodes moderns de producció. Això comporta una sèrie de problemes sobre l'existència dels quals, segons sembla, la burgesia industrial catalana ni ha reflexionat ni tan sols ha pensat.

Per exemple, el problema del finançament de l'automatització o de la simple modernització de la indústria. ¿Ha de fer-se únicament amb els esmaperduts capitals de Sabadell, Terrassa, Badalona, Igualada, Manresa i Barcelona, o cal cercar altres capitals? En aquest cas, d'on? De la Península? De l'estranger? Capitals privats o inversió internacional pública? Ha de fer-se la modernització pel propi compte o dintre d'un marc més ample? El del mercat comú europeu, per exemple?

Tot això són preguntes que a Catalunya ningú no sembla haver-se plantejat i, en tot cas, que ningú no intenta contestar. A l'exili, on hi ha alguns vells industrials catalans més clarividents (almenys en política) i bastants industrials nous a to amb els nostres temps, sembla que tot això tampoc no interessi massa, malgrat que és un problema essencial.

Més, encara: quan diem modernització dels mètodes de producció, volem dir no solament automatització o màquines més modernes i sistemes de treball més racionals, sinó també una sèrie d'aspectes que afecten l'home dintre de la indústria: abandó de l'individualisme tancat dels nostres industrials, foment de les societats anònimes que ho siguin de veres, participació en els beneficis dels obrers i oficinistes, aprofitament de l'experiència d'altres països en el que s'anomena «relacions humanes del treball» per evitar-se els errors i les injustícies comeses als Estats Units, a França, a la URSS, a Alemanya, etc.

Catalunya, per singular excepció, podria treure del seu retard industrial un benefici també excepcional: crear una burgesia nova — injusta com totes les burgesies, en la mesura que prosperaria a costa de la plus-vàlua produïda pels obrers —, però menys injusta en la mesura que atemperés aquesta injustícia de principi amb una adaptació a fons de les lliçons i les advertències d'altres burgesies.

Però, qui pot obtenir això, a Catalunya? I com?

VÍCTOR ALBA

RAMON FABREGAT

Prediquem amb l'exemple

MINTERESSA molt la tendència anunciada per VEU CATALANA en el seu primer número vers la unitat catalana, que de cap manera no ha de voler dir uniformitat a la moda totalitària. En efecte, crec que cal, com a condició prèvia, que els catalans se'n sentin, per a poder enfocar després tots els problemes polítics, socials i humans d'acord amb les tendències individuals. I, com a conseqüència, un màxim respecte i la més àmplia tolerància per a totes les idees, per allunyades que estiguin de les nostres, sempre que responguin a aquest sentit primari de catalanitat.

Treballar en aquesta obra d'acostament és l'única forma en què em sembla que els exiliats podem fer algun servei a Catalunya i als catalans de l'interior. Perquè no veig com des de Mèxic — o de qualsevol altre país, fora de Catalunya —, al cap de dinou anys d'allunyament, precedits de gairebé tres de total anormalitat a casa nostra, puguin establir-se les normes polítiques de l'esdevenidor dels catalans i intentar ajustar-hi després el pensament dels de l'interior. Mai, que jo sàpiga, cap emigració política, en fer-se massa duradora, ha jugat un paper important en el desenvolupament posterior del propi país. Fins i tot acceptant com a bona la controvertible tesi de Marañón que en les guerres, i especialment en les civils, és a la llarga la ideologia dels vençuts — i per tant dels exiliats — la que acaben aplicant els vencedors, en cap cas això no ho han fet els mateixos vençuts!

D'altra banda, tota una sèrie d'indicis i de noves que ens arriben de l'interior fa pensar que allà, la joventut — especialment la universitària i l'obrera — es troba en ple procés de deixondiment, procés iniciat fa uns anys davant el fracàs total del règim imperant i ajudat després pels majors contactes amb l'exterior: turisme, sortida d'estudiants becats, més facilitats per a l'adquisició de revistes i llibres d'enllà dels Pirineus, etc. Les repetides vagues i el malestar a la Universitat, tancada per períodes tan llargs, i els moviments generals de protesta contra l'encariment dels transports i de la vida en general, en són una bona prova.

Desconexem ací — o almenys desconec jo — el grau de catalanitat d'aquesta joventut que desperta després del marasme general de la generació anterior, la següent a la nostra, que fins a les seves màximes ambicions en l'estraperlo i la borsa negra, acompanyats del provincialisme més carrincló, que els feia parlar espanyol — i quin espanyol! — a les criatures, i tot el més subscriure's a l'il·legible Destino; però la creixent publicació de llibres en català, en edicions cada cop més àmplies, i l'aparició també seguida de nous escriptors i assagistes joves, ens fa ésser optimistes. Pel que valgui com exemple, puc dir que no fa massa vaig tenir una llarga conversa amb una noia, dirigent del SEU, vinguda a Amèrica per a un congrés, i malgrat tractar-se del sindicat oficial universitari, dominat teòricament per la Falange, tot el que em digué i defensà amb gran passió semblava una calca del que pensàvem els estudiants del meu temps, primer a l'Associació Catalana i després a la FNEC i la FUE, demostrant una vegada més el crim

L'ESQUER TEMPTADOR

ACTUALMENT cap tendència política considerable no combat la llibertat ni discuteix la necessitat d'establir — ja sigui d'una manera gradual ja sigui mitjançant la revolució — un règim de justícia social. Tots les tendències polítiques es proclamen defensorres de la llibertat dels homes i queda al bon judici del ciutadà discernir si la proclamació és sincera o si és un parany per a emmoltonar-lo. Han passat a la història els arguments adversos a la llibertat, que la consideraven perniciosos per a la humanitat.

En els grans països industrials d'economia capitalista, una sèrie de factors de mena diversa ha elevat el nivell de vida de les classes treballadores i els ha proporcionat drets i avantatges que tot just fa uns decennis figuraven entre les reivindicacions dels partits obreristes; a vegades per la pressió dels sindicats obrers i d'alguns partits polítics, a vegades per la simple evolució de l'economia. Però en aqueixos països i sobretot, és clar, als països més endarrerits, queden milions de persones que viuen d'una manera indigna; és fàcil atreure-les a qualsevol organització que els prometi una vida confortable i digna. Que el confort i la dignitat promeses vagin o no acompanyats de llibertat — sense la qual la dignitat no és possible — és una qüestió que no s'arriba a plantejar el qui viu en la misèria, quan té una consciència dolorosa d'aquesta misèria pel seu contrast amb l'opulència d'altres. Per això resulta innocent — si no resulta sarcàstic — tractar, amb l'oferiment de llibertat, d'evitar que les masses miserioses s'emmoltonin i es sotmetin dòcilment a una dictadura que els enlluerni amb la promesa del benestar al mateix temps que els prometi, també, una llibertat impossible. Per tal de dissuadir-les cal oferir-los, amb la llibertat, l'alliberament de la misèria. I cal que l'oferiment vagi seguit de la realització. La llibertat només és efectiva quan comporta la possibilitat de crear-se una vida digna. Si no va acompanyada d'aqueixa possibilitat, els gaudis que pugui proporcionar a la majoria de persones són imperceptibles.

Sé molt bé que, arribat ací, algun lector s'escandalitzarà i pensarà que ell assaboriria la llibertat fins i tot en la misèria. Em costarà molt poc de donar-li la raó perquè, per raons que no cal exposar ara ací, jo comprenc molt bé els qui no posen preu a la llibertat; però no es tracta d'aqueix lector suposat, sinó dels milions de persones a qui la misèria no ha permès de fruit de la llibertat, tot i tenir-la legalment. No considero el valor de la llibertat inferior al d'una vida confortable, i en una escala de valors posaria primer la llibertat. Dic que la misèria no permet a la majoria de la gent fruit de la llibertat. I penso que el benestar material sense llibertat deu ser una cosa ben trista. No faré cap descoberta si recordo que els països de nivell de vida més alt són aquells en què la llibertat és més apreciada; en què els ciutadans manifesten menys inclinació per als règims dictatorials. Això és un fet; i és un fet significatiu que no hauria d'ignorar-se. En dir nivell de vida no em refereixo solament, és clar, als recursos materials amb què comptin correntment els ciutadans d'un país, sinó també a la seva educació intel·lectual, al seu sentit de responsabilitat cívica i al seu criteri polític. Generalment, tot això va plegat. I si és un fet que als països de nivell de vida més alt els ciutadans aprecien la llibertat més que els habitants de països de nivell més baix, sembla que fóra una sana política, per tal de combatre les doctrines dictatorials, elevar arreu el nivell de vida; imposar, amb la llibertat individual, les condicions de vida que permetin apreciar-la i fruit-la; ampliar els drets dels ciutadans i intensificar, al mateix temps, el benestar i l'educació dels pobles.

Aquesta és la tàctica que jo voldria veure aplicada a Catalunya per a combatre les demagògies dictatorials. Naturalment, perquè sigui aplicada a Catalunya cal que sigui aplicada als països capdavaners que influeixen la política del món; cal, sobretot, que sigui aplicada als països europeus, perquè Catalunya serà, en definitiva, el que serà Europa. Mentre hi hagi una minoria que amb la seva opulència faci befa de la pobresa de milions de ciutadans, mentre el benestar material sigui limitat a una part de la població del món, la llibertat, per si sola, no ofereix prou atractius, als qui viuen en la misèria, per a impedir que es deixin temptar per doctrines que els ofereixen alliberar-los-en, la qual cosa ha resultat ser un bon esquer.

VICENÇ RIERA LLORCA

i l'estúpida dels causants d'aquest parèntesi de vint anys. I el professor Josep Trueta em deia últimament com observa sempre el mateix en els estudiants cada dia més nombrosos que van a Oxford i els que tracta en les seves freqüents estades a Catalunya.

Una incògnita per a mi molt important és el pensament actual de la joventut de la classe mitja — els anomenats despectivament per alguns «saltataulells» —, que tant contribuï, a través del memorable CADCI, a enfortir el sentiment nacional, ja de si ben arrelat, de la nostra menestralia, la base més ferma i valuosa, al meu entendre, del poble català. Encara que el feixisme i el nazisme volgueren atribuir-se originalment la representació d'aquesta sofrida classe mitja i el mateix intentà el franquisme en copiar llurs directives per manca de pròpies, cal esperar que el seny, la murrièria i la catalanitat típiques hauran sabut tancar les orelles al cant de sirenes tan tronades. En la classe obrera, malgrat el creixent corrent immigratori peninsular, l'esperit ca-

talà d'absorció haurà de seguir operant com sempre en un sentit nacional i social; i la pagesia està massa arrelada a la terra per a fallar-nos ara, quan en els segles de decadència fou el darrer baluard dels nostres sentiments i idioma.

Intentem, doncs, unir-nos tots els catalans de l'exterior en un moviment de solidaritat nacional, per sobre de partits inexistents i de tot allò que pugui dividir-nos; i un cop assolida aquesta unitat, procurem inculcar-la, amb l'exemple i la prèdica, a tots els connacionals dels Països de Llengua Catalana, que tan heroicament lluiten a l'interior — potser en esforços a voltes fragmentaris i poc articulats, però plens d'esperit de sacrifici i d'entusiasme — per tal d'assolir la nostra integració directa a una Federació de Pobles Europeus. I deixem que d'aquesta lluita de les noves generacions surtin a l'interior, com sens dubte sorgiran, els futurs guies polítics, socials i econòmics de Catalunya!

CÈSAR PI-SUNYER

COM tot país, aquest petita terra catalana ha estat subjecta al devenir històric i en especial als canvis de fortuna que les constants variacions en les relacions entre els pobles imposen a tots, arreu del món i en tots temps.

Eivissa fou, en el temps antics, lloc d'estatge i preponderància cartaginesa. Amb dir que, aleshores, el grup de les Illes Pitiuses triplicava l'actual nombre de habitants, hom pot comprendre el que representava en aquell món a on els fenicis havien començat a imposar les relacions comercials per sobre els pillatges i les guerres.

Com a ciutat amurallada, ja, en aquells temps, Eivissa tenia la seva fama. Punt de suport i d'expansió dels fenicis i cartaginesos, Eivissa jugà un paper important

Eivissa en la Comunitat Nacional de Països de Llengua Catalana

sobre els pobles de les costes dels actuals Països de Llengua Catalana. Era la contrapartida a la influència grega, sense deixar, però, de rebre la influència de l'hel·lenització que tots aquells pobles tingueren.

Tal era el seu poderiu que, després de la desfeta de Cartago, Eivissa passà a ésser Ciutat Confederada de la victoriosa Roma. Tingué dret a tenir moneda pròpia i a conservar les seves peculiaritats. I quan tota la Península Ibèrica estava ja sotmesa als romans, Eivissa seguí jugant un paper important; bastaria recordar les lluites internes de Roma, en les quals Eivissa fou bastió d'una de les faccions.

Però la estrella d'Eivissa declinà amb la invasió del bàrbar del Nord, com Catalunya, més tard, declinà amb el tancament del Mediterrani i el descobriment del Nou Món.

Durant el període musulmà, Eivissa obtingué, altre cop, una vida de pau i de benestar, i hi florí la poesia i l'agricultura; fou rica.

Amb la conquesta de Jaume I, les Illes Pitiuses, conjuntament amb Mallorca, foren lloc on les lleis de llibertat medieval superaren les iniquitats feudals. En la lluita contra els castellans de Pedro el Cruel, Eivissa sabé defensar la seva lleialtat a la bandera de les quatre barres. Hi havia un motiu, les llibertats atorgades per Jaume I.

La seva natural projecció a fer-se un tot nacional amb les altres terres catalanes fou interrompuda en el desgraciat Compromís de Casp. No obstant, Eivissa seguí essent, en esperit i cultura, país català. Tant fou així que, quan la guerra que els espanyols en diuen *de Sucesión*, les Illes Pitiuses lluitaren al costat del Principat, del regne de València i del de Mallorca, defensant la tradició de les llibertats catalanes. En la derrota sofrí, com els altres països catalans, el càstig, imposat pels vencedors, de la pèrdua de la seva Carta de Franquícies. I no sols patí això, sinó també en la seva economia puix es va veure desposseïda de béns materials.

Fins més allà de la segona mitat del segle XIX, les nostres Illes foren objectiu dels pirates moros, francesos i anglesos. Els corsaris eivissencs s'ompliren de glòria defensant llurs cases, béns i vides.

Aquesta etapa de minvesa en la seva vida econòmica, tenint una població molt petita, juntament amb una pressió espanyolista, no fou prou per a acabar amb el seu sentiment eivissenc, que és l'arrel del seu catalanisme.

A finals del segle XIX, i sobretot a principis del XX, Eivissa es retrobà a si mateixa. Un motiu que li serveix és el descobriment de la Necròpolis Fenícia. Però ben aviat l'eivissenquisme es manifestà en un cultiu literari que avui pren formes definitives. I com és natural, tot això ens portà cap a un recobriment nacional català.

Recobriment nacional català que sols esperà una avinentesa per a manifestar-se poderós; el trobà en el desconcert del Govern espanyol davant la sublevació franquista. Nosaltres, reunits els Comitès Antifeixistes, o sigui els Ajuntaments de les Illes refets sobre la base de les Gestores nomenades al febrer del 36; reunits, dic, els Ajuntaments de les Illes decidírem incorporar-nos a la Generalitat de Catalunya com un primer pas per a, definitivament, formar dins de la Comunitat Nacional del Països de Llengua Catalana, que pot solucionar alhora, dins una confederació peninsular, el problema de la disgregació d'aqueixos països i el de les seves relacions amb l'Estat espanyol.

Després tots sabeu el que va passar. Però la decisió aquella, de nacionalitat catalana, no es perdé. Avui Eivissa segueix enrobustint el seu sentiment nacional. I sota la bandera de un eivissenquisme cada dia més fort, així que tingui una altra oportunitat anirà a un nou retrobament amb els altres pobles catalans. Perquè, i això els catalans del Principat no han de oblidar-ho, Eivissa és catalanista en tant que la Nació Catalana segueixi essent bresol de llibertat i democràcia.

JOAN ANTONI PALERM VICH

DOCUMENTS

PROJECTE DE BASES D'UNIÓ

En el nostre número anterior publicàrem el *Projecte de bases d'unitat i d'acció nacional catalana* adreçada per la Institució de Cultura Catalana de Santiago de Xile als catalans d'arreu del món. Avui reproduïm el que presenta la ponència nomenada per l'Institut de Cultura de Mèxic amb motiu de les converses de Taula Rodona reunida per l'Institut per tal de tractar el tema *Catalunya en el cercle hispànic*.

Des de la victòria militar de Felip Vè, assolida amb les armes de Lluís XIV de França, Catalunya viu subordinada a un Estat unitari. La República, que inicià una rectificació, hauria pogut reeixir si la subversió militar del 1936 no hagués interromput la normal evolució del règim autònom. Però és un fet de tota evidència que després de dos segles i mig aquesta subordinació no ha pogut integrar Catalunya en una Espanya nacional, ja que serva el seu esperit de nacionalitat diferenciada dins de la comunitat de pobles que la Corona de les Espanyes endebades ha volgut unificar sota un mateix regiment. Amb més o menys consciència política, la nacionalitat catalana sobreviu, malgrat les contradiccions internes i, mentrestant, els altres pobles peninsulars s'han vist privats de la col·laboració sincera del nostre, que podria ésser un dels elements cabdals de la comunitat. Una Catalunya insatisfeta viu dins d'un conjunt migrat sense perdre la fe en el seu recobriment.

Aquesta fe i la fidelitat, conscient o subconscient, a una Pàtria i a una llengua catalanes, constitueixen un vincle més fort que totes les diferències que ens puguin separar.

Els catalans som un poble que s'ha format políticament en la doctrina del Pacte i en la lluita secular per a assolir les llibertats ciutadanes, mitjançant institucions polítiques que foren un model d'equilibri dels poders públics i de convivència entre nacionalitats autònomes dins de la gran Confederació Catalano-Aragonesa.

Tal com restem fidels a una Pàtria i a una llengua catalanes, servem també la nostra fe i el nostre daler per aquestes llibertats i les Institucions que les garanteixen.

El recobriment d'unes i altres és per als catalans essencial, puix que no podem ésser cabalment ciutadans, amb tots els deures i drets, si no és en un règim que reconegui la plenitud de la nostra personalitat cultural i política i ens permeti sentir-nos part, dignament, d'una comunitat hispànica redreçada per la lliure i decidida voluntat de tots els pobles que, segles durant, han creat vincles peninsulars i universals que no desconeixem ni bescanem, però que no ens obligaran mai si només ens lliguen per la violència i ens priven del que nosaltres tenim per vital.

La integració de la comunitat ibèrica ha de ser obra de tots plegats, i prèviament cal liquidar el règim actual, que és, pels seus principis i pels seus objectius, la negació dels nostres ideals, dels nostres drets i de les nostres llibertats. Amb el propòsit de coordinar els esforços de tots aquells que avantposen aquests ideals patriòtics i els de llibertat i dignitat humanes a qualssevol altres, ens dirigim als catalans de l'exterior i els invitem a què, sense renunciar als respectius programes de partit o d'organització, manifestin la seva fidelitat als principis reiterats en aquesta Declaració i llur voluntat de col·laborar a l'acció alliberadora dels qui, de Catalunya estant, sostenen el combat per al recobriment de llur ciutadania.

I des d'ara proposem les següents bases per a un moviment d'unitat catalana que pugui fer triomfar aquests principis i ens permeti d'entendre'ns amb les forces dels altres pobles que integren l'Estat espanyol i lluiten, com nosaltres, per l'establiment d'una autèntica democràcia, excloses les que sostenen ideologies dictatorials o autocràtiques:

- 1ª Superar l'esperit de guerra civil i enfortir la nostra unitat espiritual i política; acceptar com una penyora de pau i de progrés la tolerància de les idees alienes i subordinar a la Llei les lluites partidistes o de classe, amb renúncia a la violència, per tal que els problemes socials puguin ésser resolts democràticament sense privació dels beneficis de la llibertat.
- 2ª Garantir els Drets de l'Home proclamats per la Convenció Europea del 4 de novembre del 1950 i l'exercici de les llibertats fonamentals — religiosa, política i cultural — de l'esmentada Declaració.
- 3ª Reconstruir l'economia mitjançant ordinaracions que consolidin la pau i la justícia socials, protegeixin la llibertat econòmica, amb les limitacions exigides per l'interès general, i assegurin l'aplicació de lleis que donin a tot el poble accés a la cultura i al benestar.
- 4ª Estructurar un nou Estat plurinacional, d'acord amb la voluntat lliurement manifestada per cada una de les seves nacionalitats, amb un sistema d'institucions que respecti llur personalitat política i cultural i sigui alhora una garantia d'estabilitat, de digna convivència, d'entusiasta cooperació de tots els pobles de la comunitat hispànica i de solidaritat amb l'Europa Occidental.
- 5ª Mantenir la nostra tradició d'autonomia municipal, per mitjà de Constitucions en les quals els Ajuntaments siguin la base de la ciutadania.
- 6ª Reconèixer als pobles, a les regions i als territoris peninsulars o insulars, que vinguin particulars afinitats de llengua, de cultura o de tradició política, la llibertat de mancomunar-se, si aquesta és la seva voluntat.
- 7ª Preveure un règim provisional, que a Catalunya sigui administrat pels catalans.

Els sotasignants considerem urgent promoure la unió dels catalans amb ferma voluntat de col·laborar en una acció immediata i conjunta amb totes les forces liberals i democràtiques disposades a lluitar per l'enderrocament de l'actual règim espanyol.

Roc Boronat, Artur Costa, Antoni Dot, Francesc Duran Rossell, Manuel Galés, Fidel Miró, Ramon Peypoch, Antoni M. Sbert.

Mèxic, D. F., 14 d'abril del 1958.

ESPURNES

PRINCIPI FONDAMENTAL

Es evident que cada dia guanya extensió i intensitat la preocupació per una futura estructuració dels pobles hispànics.

Les opinions neixen arreu i es fan més coincidents; talment com si els desenyanys, l'enyor o un sentit de responsabilitat incitessin la presència del seny.

Al meu entendre, ho he dit abans, una simple coincidència de principis no és suficient. Cal la voluntat d'ordenar-los de manera que sigui possible, en qualsevol conjuntura que es presenti, que uns i altres puguem parlar en nom de tots i el mateix llenguatge. Per tant, el que pugui particularitzar ha de considerar-se accessori i susceptible d'originar dificultats.

Hi ha punts bàsics suficients per a una entesa catalana que ens permeti plantejar amb claredat i franquesa quina és la nostra postura per a un pacte de convivència dels pobles hispànics; hi ha una exigència que no podem desconèixer que ens diu que per a conviure es necessita el pacte.

Per a quan arribi l'oportunitat, crec convenient insistir que és indispensable, per garantir la subsistència del pacte i el seu desenrotllament posterior, la presència d'una seguretat que n'esdevingui el nervi constitucional.

Heus ací com jo definia, no fa molt, tal seguretat: «S'imposa, donada l'experiència dolorosa que vivim, i perquè no pugui repetir-se, que uns imperatius constitucionals en l'ordenament que regeixi la comunitat de pobles hispànics garanteixin als seus integrants la seva permanència fisonòmica i l'exercici lliure dels drets constitucionals

que els siguin propis contra tota oscil·lació d'ordre polític, social i àdhuc de força».

Crec que el principi és prou interessant perquè altres li prestin atenció i en profunditzin l'estudi, preparant entre tots textos exhaustius que serveixin per a l'hora de parlar-ne.

DEFINICIÓ QUE OBLIGA

És difícil trobar coincidències quan es tracta de definir què s'entén per Estat. L'entesa es dificulta per l'abundància d'accepcions. N'hi ha per a cada posició prèviament determinada.

Per això el més aconsellable és acceptar, com a definició general, la més buida possible. A fi de comptes l'Estat va prenent sentit a mesura que se li dona contingut. I m'adono que, en dir-ho, ja prenc partit, puix hi ha una postura segons la qual és l'Estat el que dona sentit a tot.

Es per això que per evitar perdre's en més d'una direcció, cal distingir de bell antuvi si es pretén:

que l'Estat sigui la resultant del Dret o la font del Dret; si la seva missió ha d'ésser reguladora o de coacció; si ha d'ésser subjecte o objecte d'una funció; si aspira a ésser o ha d'ésser per si.

La tria ens convé tant si volem emmarcar una comunitat de persones com de pobles.

La nostra formació intel·lectual influirà a ben segur en escollir el camí, però el mateix succeirà als altres. Aleshores no podem plegar-nos de braços i esperar fets consumats.

Cal des d'ara una idea clara del que volem i conèixer amb qui hem d'entendre'ns.

Si l'entesa es fa sota un signe liberal i democràtic, hi ha principis que no podran desconèixer-se; si influïen en l'entesa raons de força, conveniències externes d'equilibri, consideracions que neguessin el dret individual, aleshores existirien fermentes de nul·litat.

Entenc, doncs, que del no res no podem caure al no res, i que sols el Dret pot situar-nos en òrbita, i que això ens obliga a: considerar l'Estat, com una persona jurídica, regulat per la decisió dels que el componen; que si emmarca persones ha

d'ésser la conseqüència d'un sentiment comú i d'una voluntat col·lectiva, originats en circumstàncies reals o de conveniència; que si emmarca pobles ha d'ésser el resultat d'una acció recíproca.

Ara bé, aquest intent de definició obliga també a admetre que tant individus com pobles no poden, per si, després d'una voluntat manifestada, retractar-se de l'acord sense comptar amb els altres que formin la comunitat. S'imposa, doncs, assenyalar prèviament el procediment que pugui modificar, si cal, la situació.

ANTONI DOT ARXER

D'un article de Fidel Miró

En el número 24 de CNT, mensual que es publica a Mèxic, Fidel Miró exposa les seves pregones conviccions federalistes en un article titulat *Diálogo sobre las Nacionalidades*. Diu el conegut lluitador sindicalista: «Els nostres més grans teòrics han estat partidaris del federalisme, de la descentralització i àdhuc de la desintegració» (dels grans Estats).

Afegeix: «Per als comunistes no hi ha problema. Han rebut la consigna de fer veure que són partidaris del nacionalisme i d'utilitzar-lo en forma demagògica. Sempre els quedarà el recurs de llançar per la finestra un Masarik o de penjar els Nagys i els Maleters allà on es presentin.»

Afegeix: «A Espanya les nacionalitats són una realitat viva, palpable i innegable... En lloc de negar aquesta realitat hem d'estudiar-la en tots els seus detalls, amb amor i fins amb orgull, perquè constitueix la nostra millor riquesa.»

Recorda un paràgraf de la seva conferència sobre Joan Peiró: «Llibertat plena per a Catalunya i Bascònia, i també per a Galícia, Aragó, Castella, València, Andalusia... I per a tots els altres pobles que formen les Espanyes.» I diu, encara: «Jo puc proclamar que la meua pàtria és el món, però a l'entans reconèixer que neix al Priorat, que guaita al món pel balcó de Tarragona i surt a Europa per Puigcerdà. No puc eixir al món sense passar per les comarques i les grans ciutats de la meua terra.»

Molts són els substanciosos pensaments amb què Fidel Miró broda un tema en to polèmic, però cordial. Esperem que la clara posició federalista, i per tant constructiva, liberal i justiciera de Miró s'obrirà pas entre tots els homes del moviment obrerista català afecte a la C.N.T.

Un gos polac i un de txec es troben a la frontera comuna.

El txec pregunta:

— On aneu?

— A Praga. La muller ha tingut l'antull d'unes arracades i les vaig a comprar a Praga, que fan bisuteria. I vós, on aneu?

— A Varsòvia.

— És inútil. No s'hi pot comprar res. Les botigues estan buides.

I el gos de Praga replica:

— Ob! No hi vaig pas a comprar res... Només per poder lladrar.

Restaurante y Patio Mexicano

SANTA ROSA

MONTERREY

ÉS LA DIGNIFICACIÓ
DE LA CUINA MEXICANA
EN UN MARC I UN AMBIENT
D'AUSTERA ELEGANCIA

Salvador Costa, gerent

AIRE ACONDICIONAT
CAPACITAT: 400 PERSONES

Socialistes

Al número 99 d'*Endavant*, òrgan central del Moviment Socialista de Catalunya, que se publica a Tolosa de Llenguador, Manuel Serra i Moret copia les següents paraules pronunciades pel cap del Partit Laborista britànic, Hugh Gaitskell, al darrer Congrés celebrat a Brighton:

«Esmentaré en primer terme la igualtat i la justícia social i no demano mercè per afirmar que sempre han constituït el nucli de la meua fe socialista. Aquesta elements tenen conseqüències de llong abast. Aquest sentiment nostre, l'instint que certament uneix tots els socialistes en el sentit que no caben al món d'avui gent de primera i de segona classe, en el sentit que al món actual no cap un sistema classista de la societat i en el sentit que al món present no escau que cap nació governi permanentment sobre una altra per una raó inherent o falsa, forma tot plegat el nus de la idea fonamental: la noció bàsica i clara de la igualtat social.»

Serra Moret acaba el seu article dient:

«Socialistes, ben socialistes, per a nosaltres la llibertat no és un mite ni una quimera, sinó una forma de vida, de vida digna de l'home civilitzat, intel·ligent, sensible, integrament humà.»

Informació diversa

Al «Centro Republicano Español» de Mèxic es celebrà un àpat que tingué el caràcter d'homenatge i simpatia a Lezo de Urreiztieta amb motiu de la seva arribada a aquest país. Entre altres personalitats basques i espanyoles hi assistí el líder socialista Indalecio Prieto. Són dignes d'esment, per significatives, les paraules que pronuncià: «Esta concurrencia se halla formada por socialistas y nacionalistas vascos, lo cual revela que primeramente en los campos de combate, después en las prisiones y por último en el exilio, se han destruido muchos recelos que nos separaban a unos de otros. Más aún: la convivencia en la guerra, en los presidios y en el destierro ha servido entre muchos de nosotros, que antes nos odiábamos o, cuando menos, no sosteníamos relaciones afectuosas, para establecer lazos de amistad. En esta transformación, muy digna de ser anotada, no hay en el nacionalismo vasco hombre que haya hecho más que Lezo para realizarla.»

* Jean Creach, col·laborador de *La Dépêche du Midi*, que fa un parell d'anys fou objecte d'una mesura d'expulsió de l'Espanya franquista per les seves cròniques a l'esmentat periòdic, acaba de publicar *Le coeur et l'épée (Chroniques espagnoles)* en el qual registra «l'hostilitat creixent de l'Església i de la Universitat vers un règim que es manté, amb el suport de la policia i l'exèrcit, gràcies al buit intel·lectual que es fa entorn i que ve a ésser la seva repulsa».

* En un article publicat pel diari *Pueblo* de Madrid, el falangista Bedoya ha elogiat indirectament la tasca del ministeri d'Agricultura quan era dirigit per Marcel·lí Domingo i ha reconegut d'una forma palesa que la producció agrícola d'Espanya, després de dinou anys de règim franquista, segueix essent inferior a la de 1926-33.

* A l'edat de 76 anys ha mort a San Juan de Puerto Rico, on vivia refugiat, el poeta Juan Ramón Jiménez, que havia obtingut el Premi Nobel de Literatura el 1956. Encara que no militava en cap organització política, amb motiu de la guerra civil s'expatrià, com feren altres figures de la intel·lectualitat, i, considerant-se incompatible amb el règim de Franco, es negà a tornar a Espanya. Les seves despulles, així com les de la seva esposa, reberen sepultura a Moguer, Huelva.

* La premsa francesa recorda que l'escriptor Malraux, ministre per segona vegada amb el general de Gaulle, participà a la guerra civil d'Espanya organitzant una esquadreta d'aviació que lluità al costat de la República fins la pèrdua de Màlaga.

GLOSSARI D'AFERS INTERNACIONALS

Per FAVENCIUS

DADES SOBRE ALGUNS PAÏSOS DE LLEVANT. Potser sigui d'interès comparar extensió i població d'aquests països que són focus incidental de la pugna Occident-Orient. Heus aci el següent quadre:

Estats	Extensió (en Km ²)	Població
Aràbia Seudita	2.391,660	6.000,000
Líban	11,094	1.300,000
Egipte	1.000,000	20.000,000
Irak	433,760	2.250,000
Israel	20,770	1.800,000
Jordània	96,500	1.500,000
Kuwait	17,364	200,000
Pèrsia (Iran)	1.720,240	19.000,000
Turquia	739,680	20.000,000

Cal advertir que el cens de població no sempre està al dia i que sovint és aproximatiu. Pèrsia, per exemple, el mateix pot tenir catorze que dinou millions d'habitants.

Els d'Egipte viuen gairebé tots en una llenca de 35.000 Km. quadrats (menys que els de la Catalunya estricta), en les riberes del Nil. Kuwait, amb 200.000 habitants mal comptats, exportà 48 millions de tones de petroli l'any 1956. És evident que, deixades al seu albir, Israel i Turquia pesen més que tots els altres Estats plegats.

ELS FETS DE L'IRAK. Constitueixen una anella més en la cadena que assenyala els progressos de la guerra freda menada sota la careta de la campanya de pau i de «coexistència pacífica»; una frase que no coneixia encara Orwell, el de *La revolució dels animals* i de *Homenatge a Catalunya*, quan advertí el sistema de capgirar el significat dels més nobles conceptes. Llibertat és esclavatge, pau és guerra i coexistència pacífica es tradueix vulgarment per patada a la canyella.

El cop militarista de l'Irak, amb acompanyament d'assassinats que produeixen basca, són escenes de la gran tragèdia mundial, a igual títol que l'agressió a Finlàndia i a Corea, la repressió de Poznan, del nacionalisme hongarès i les amenaces al revisionisme titoista. Com diuen els mexicans, es tracta de liquidar (graciós eufemisme) a *como dé lugar* tots els obstacles en la via triomfal de la nova Bizanci. Per una part es fomenten els nacionalismes a fora i per altra s'aixafen els de les colònies asiàtiques o dels satèl·lits. Els somnis imperialistes sempre han disfressat la cobejança i la fam de poder amb vestidures ideològiques. Avui està de moda el roig, color de sang fresca. Ahir el bru i negre de Hitler, el de la sang seca. Però la pudor de petroli és la mateixa.

FRANCO CALLA. «Este gallo que no canta algo tiene en la garganta.» Deu tenir la boca plena. Tan aficionat que era a fletomar i donar consells a les democràcies decadents quan oferia a Hitler un exèrcit d'un milió per a defensar-lo. Ara s'ha limitat a enviar a Nasser una escopeteta.

Si abandona Gibraltar com el Marroc, no podria l'*Imperio Azul* treure la pols al títol de Protector dels Cristians d'Orient? Els comtes-reis catalans l'obtingueren dels soldans Kalaun i Aschraf Khalil en els anys 1290 i 1293, si bé a l'any 1300 al nostre Raimon Llull se les hagué amb un altra Nasser (Ll. Nicolau d'Olwer, en *Expansió de Catalunya en la Mediterrània Oriental*).

RESULTATS ELECTORALS A EUROPA. Les municipals del 28 de maig a Holanda es significaren per la pèrdua de més de la tercera part de llocs que abans ocupaven els comunistes. En les eleccions al Parlament belga (209 diputats) els comunistes perderen dos llocs. Abans en tenien quatre. La raó fou la protesta per la tragèdia d'Hongria.

Les eleccions sueques afermaren el Partit Social Demòcrata, que governa. Els liberals, els agraris i els conservadors gairebé equilibren als social demòcrates. Els comunistes eren sis al Riksdag. Ara seran només cinc. Dels 28 districtes electorals sols es presentaren en 17.

A Itàlia, el Partit Cristià Demòcrata, que governa, obtingué més del 42% de la votació. Els socialistes de Nenni guanyaren llocs i vots. Els comunistes perderen tres banques.

En eleccions parcials a Anglaterra, els vots comunistes foren batuts a raó de 50 per ú. Al País de Gal·les, per a compensar les baixes del partit causades per les matances d'Hongria, la campanya per a omplenar els rencs aconseguí captar exactament 22 neòfits.

A Portugal, vents de fronda. Les eleccions de la Dictadura Salazar foren model de fraus i coaccions. La llei sols permet votar els alfabetitzats. Malgrat tot, a Delgado, de l'oposició liberal, li hagueren de reconèixer 200.000 vots. El Govern va apel·lar a tota mena de recursos bruts. Provocà motins. El Ministre de Defensa féu firmar a 350 oficials un manifest en favor de la candidatura del Govern. El clima polític és bastant uniforme a Portugal i a Espanya.

SITUACIÓ A FRANÇA. De Gaulle es consolida. La campanya centrada en la reforma constitucional s'anuncia forta. Els «Comitès de Defensa de les Llibertats Republicanes» són una contradicció, perquè es recolzen en els amics de la dictadura. És un moviment mancat de convicció. Ningú no pot creure que De Gaulle sigui un dictador en favor d'un moviment feixista. Li hauria estat més fàcil servir-lo que combatre'l, com fa amb la seva autoritat moral.

Fracassada la vaga del 27 de maig, les Confederacions Socialistes i Cristianes no estan disposades a deixar-se engalipar una vegada més en un Front Popular. I sense Front Popular o tancs soviètics a la frontera, De Gaulle governarà i donarà pas a una cinquena República amb el poder executiu més eficient. Molt, però, depèn de la situació a Algèria, interdependent amb la de França. Per això De Gaulle ha fet una frase històrica que recorda Cambronne: «Nous aurons toujours des emmerdements avec l'Algérie».

ANÍS

Montserrat

ALTA
QUALITAT

DESTIL·LAT PER ASTURIANA, S. A.

